

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
пансіонату для людей похилого віку
приватної форми власності
«Промінь життя»**

08.06.2023

м. Київ, 2023

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 08.06.2023 групою НПМ здійснено відвідування пансіонату для людей похилого віку приватної форми власності «Промінь життя» (далі – пансіонат, заклад, установа).

Відвідування здійснювали члени групи НПМ:

Струц Олена Валеріївна, начальник відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Нікулін Віталій Андрійович, представник Уповноваженого з прав людини в місцях несвободи;

Круцюк Антон Володимирович, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Іваниш Ярослава Ярославівна, головний спеціаліст відділу реалізації національного превентивного механізму у сфері охорони здоров'я Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Прашко Олена Володимирівна, представник громадської організації.

Відвідування закладу здійснюється вперше.

Пансіонат знаходиться за адресою: вул. Берегова, буд. 17, с. Петропавлівська Борщагівка, Бучанський район, Київська область, 08129 (фото 1).

Заклад розрахований на перебування 26 осіб. На день відвідування у пансіонаті перебувало 23 особи (14 жінок та 9 чоловіків), із яких 12 – ліжкові хворі.

Відповідно до даних Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань (далі – ЄДР) ФОП Костюченко Сергій Юрійович (далі – ФОП), ЄДРПОУ 3031626019, функціонує з основним видом діяльності згідно з КВЕД 87.20 Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб з розумовими вадами та хворих на наркоманію. Окрім того, до зазначених у ЄДР видів діяльності ФОП належать, серед іншого, діяльності згідно з КВЕД 87.10 Діяльність із догляду за хворими із забезпеченням проживання;

87.30 Надання послуг догляду із забезпеченням проживання для осіб похилого віку та інвалідів; 87.90 Надання інших послуг догляду із забезпеченням проживання.

Надання платних послуг з розміщення, утримання та харчування осіб похилого віку здійснюється на підставі договору, укладеного між ФОП та родичами підопічних.

Заклад для літніх людей розташований у двоповерховому будинку, який має одну вхідну зону, наявна невелика прилегла огорожена територія. Житлові кімнати облаштовано меблями, підопічні забезпечені чистою постільною, натільною білизною, верхнім одягом, чотириразовим харчуванням. У приміщеннях будівлі наявні засоби первинного пожежогасіння (фото 2).

Під час робочої зміни послугу догляду забезпечують 4 працівники (один з медичною освітою), які цілодобово здійснюють догляд за підопічними. Загальна чисельність штату пансіонату складає 8 осіб.

Персонал пансіонату володіє інформацією про стан здоров'я підопічних, допомагає у дотриманні ними режиму прийому лікарських засобів за призначенням лікаря. Забезпечення підопічних медичними препаратами чи іншими діагностичними послугами здійснюється їх родичами/близькими. Зі слів медичного персоналу закладу, для надання медичної допомоги залучаються лікарі загальної практики сімейної медицини, з якими підопічні уклали декларації.

Під час відвідування відбулося спілкування з 10 підопічними та 4 працівниками закладу. Скарг на неналежне поводження, якість догляду та умови проживання від підопічних не надходило.

II. ФАКТИ, ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на свободу та особисту недоторканість (стаття 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 29 Конституції України).

1. Під час відвідування з'ясовано, що договори про надання послуги укладаються не з підопічними, а з їх родичами. Водночас ФОП не вимагає рішення суду про визнання особи обмежено дієздатною або недієздатною, що давало б законні підстави для укладення такого договору з їх законним представником. Відсутність відповідного рішення суду може свідчити про те, що особи, які перебувають у приватному пансіонаті для літніх людей «Промінь життя», можуть незаконно утримуватися у закладі без їх власної на те згоди.

Під час спілкування з підопічними останні підтвердили, що договори за них підписують їхні родичі, і не всі вони перебувають в пансіонаті за власним бажанням.

Порушення права на охорону здоров'я (стаття 25 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 49 Конституції України, статті 32, 34 Закону України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні»).

2. У закладі медичним працівником здійснюються медичні маніпуляції, такі як внутрішньом'язеві ін'єкції та внутрішньовенні інфузії (крапельниці). Однак, у супереч вимогам статті 7 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», у пансіоната відсутня ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики (зокрема, сестринська справа). За необхідності переглянути призначене лікування персонал нагадує родичам про потребу звернутися до лікаря сімейної медицини. Рішення про необхідність звернутися до лікарів приймають родичі, що не завжди може збігатися з їх інтересами.

3. У пансіонаті відсутня медична документація підопічних, а наявні лише листки лікарських призначень. За відсутності такої документації неможливо зробити висновки чи взагалі отримують підопічні призначені саме їм ліки, в якому дозуванні і час їх прийому.

Порушення прав осіб похилого віку на отримання послуг стаціонарного та паліативного догляду відповідно до вимог чинного законодавства (Закон України «Про соціальні послуги»).

4. Фактично закладом надається соціальна послуга стаціонарного цілодобового догляду. Законом України «Про соціальні послуги» визначено, що надавачами соціальних послуг є юридичні та фізичні особи, фізичні особи-підприємці, включені до розділу «Надавачі соціальних послуг» Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг Міністерства соціальної політики України. Однак, у порушення вимог постанови Кабінету Міністрів України «Про Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг» від 27.01.2021 № 99 та статті 15 Закону України «Про соціальні послуги» заклад не внесено до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг, що унеможливорює здійснення моніторингу надання соціальних послуг та оцінки їх якості уповноваженими органами у системі надання соціальних послуг. Діяльність самого закладу не відповідає Критеріям діяльності надавачів соціальних послуг, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185 (далі – Критерії діяльності), та Державному стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженому наказом Міністерства соціальної політики України від 29.02.2016 № 198 (далі – Державний стандарт).

Порушення права на гідні та безпечні умови перебування (стаття 28 Конституції України).

5. У порушення Правил пожежної безпеки в Україні, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, у будівлі пансіонату не встановлено пожежної сигналізації, не позначено шляхи евакуації, а також відсутній план (алгоритм дій) у разі виникнення надзвичайної ситуації.

6. Організація чотирьохразового харчування в закладі забезпечується власними потужностями. Проте, у пансіонаті відсутнє денне та перспективне меню, що не дає змогу забезпечувати його різноманітність, розраховувати енергетичну цінність харчових продуктів, збалансованість раціону. Підопічні та їх родичі не мають можливості ознайомитися з меню.

7. Усі підопічні приймають їжу у власних кімнатах поряд з ліжком за приліжковими тумбочками, що є незручно та негігієнічно (фото 3). Відсутні приліжкові столики як технічний засіб реабілітації осіб з інвалідністю або осіб, які втратили здатність до самообслуговування.

8. Санітарно-гігієнічні процедури здійснюються в кімнаті у присутності інших осіб без застосування ширм, що не забезпечує приватності.

Порушення прав осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (стаття 9 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю).

9. Будинок, у якому розміщується пансіонат, не пристосований до потреб осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, що не відповідає вимогам ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд», а саме:

маломобільні підопічні розміщені на II поверсі будівлі, що унеможлиблює їх швидко евакуацію у разі виникнення надзвичайної ситуації. Не застосовується до них і «Правило двох стін», оскільки вони не можуть самостійно без сторонньої допомоги підвестися з ліжка, водночас, персоналу, який би міг забезпечити переміщення підопічних у відносно безпечне місце, недостатньо;

будинок не обладнано ліфтами або підйомниками, що унеможлиблює перебування на свіжому повітрі маломобільних та ліжкових хворих підопічних;

коридори житлових приміщень не обладнані поручнями (фото 4);

верхня і нижня сходинка сходового маршу не промарковані та не контрастують у відношенні до інших сходинок сходового маршу і до горизонтальних площадок сходового маршу (фото 5, 6, 7).

Порушення права на вільний розвиток своєї особистості (стаття 23 Конституції України).

10. Статтею 23 Конституції передбачено, що кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права

і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, у якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості.

При цьому, дозвілля підопічних пансіонату є вкрай обмеженим та зводиться, переважно, до перегляду телебачення або прослуховування радіомовлення. Відсутні гуртки, умови для зайняття спортом.

Порушення права на отримання інформації про свої права та обов'язки, права направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів влади (стаття 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, статі 40, 57 Конституції України).

11. У пансіонаті відсутні стенди у доступних місцях з інформацією про права підопічних, а також номерами телефонів гарячих ліній та посадових осіб, до яких вони можуть звернутися у разі порушення їхніх прав (зокрема, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини).

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ

ФОП Костюченку Сергію Юрійовичу (Пансіонат «Промінь життя»):

1. Привести діяльність пансіонату у відповідність до положень Закону України «Про соціальні послуги», Критеріїв діяльності та Державного стандарту.

2. Внести інформацію про пансіонат до Реєстру надавачів та отримувачів соціальних послуг.

3. Забезпечити:

перебування підопічних у закладі виключно на підставі договорів, укладених ними або їх законними представниками;

складення індивідуальних планів надання соціальної послуги підопічним;

надання медичної допомоги та медичного обслуговування на підставі ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики або укладеного договору з закладом охорони здоров'я;

розробку та затвердження плану (алгоритму дій) у разі виникнення надзвичайної ситуації;

підопічних приліжковими столиками.

4. Вжити заходів щодо реалізації прав:

на приватність під час здійснення санітарно-гігієнічних процедур у кімнатах;

на доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення;

на вільний розвиток своєї особистості;

на інформацію про свої права та обов'язки.

5. Опрацювати можливість забезпечення щоденного перебування на свіжому повітрі для маломобільних осіб та ліжкових хворих.

Додатки: фотоматеріали – на 4 арк. в 1 прим.

Керівник групи НПМ

Начальник відділу реалізації національного превентивного механізму в закладах соціального забезпечення та освіти Департаменту з питань реалізації національного превентивного механізму Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Олена СТРУЦ

фото 1

фото 2

φωτο 3

φωτο 4

φωτο 5

φωτο 6

φOTO 7

